

SZERETET

VALLASOS REFORMATUS EGYHÁZI FOLYÓIRAT

Alapított az 1906. esztendőben.

Alapította, szerkeszti és kiadja: TÖRÖK IMRE.

Megjelenik havonként Kisújszálláson.

Ezen egyházi képes hirdató évi díját az 1943.

évvel kezdődőleg évi 3.— P-re emeltük.

Kisújszállás 1943. augusztus hó

A CV. zsoltárt énekelje el vagy olvassa el mindenki, aki kezébe veszi a Szeretetet, egész terjedelmében ám, nem úgy töredékesen, mint ahogy én most néhány mondatát ide iktatom:

Adjatok hálát az Istennek...	Hirdessétek dicséretét...
Hirdessétek dicséretét...	Keressétek e kegyes Urat...
Néki vígan énekeljétek...	Amen.

Augusztus

El lehet gondolkozni egy kicsit azon, hogy e hónap már az utolsó a nyári hónapok között ezidén. De el lehet gondolkozni azon is, hátha ez az utolsó nyarunk, meg tán utolsó hónapja életünknek? Én különösebben is elgondolkozom, mert e hó elsejével elmúlik a „75“. Node, hol van még a 105, melyet egy bécsi orvosprofesszor „auf Ehrenwort“ (becsületszavára!) megígért?!

Augusztus! „A tartományok megértek az aratásra.“ Millió meg millió ember forgatta a kaszáját júliusban, kereszttekkel lett ékes a hatar s zúg-zúg már szerte mindenütt a sok fekete gép, lesz fehér kenyér! Aratási szabadságra hazakerkezett a magyar vitéz, boldogan kalapálta kis kalapácsával, fente a fenkövel a kaszáját s kimenván az ő mezejére, belemerítette erős lendülettel a kaszát az aranyszín vetésbe. A felesége ott állt marokverésre készen. Nézi-nézi az urát

s a könnye kicsordul boldog örömeben. A férfi dolgozik, forró az idő, de bírja a kaszát a kegyes tenyér s odaszól hitveséhez: „Ne ríjj anyjok, lesz már megint kenyér!“ Adjatok hálát az Istennek! S hirdessétek dicséretét!

Kalászatot tör össze a cséplőgép, búzaszemeket meg a malomkő. Halál töri meg egyszer majd porlandó testünket. Imádkozzatok szent Nevének, hogy fogyaszthassuk és pedig békességgel a mindennapi kenyeret, melyet Isten megadott.

Békességgel! Mert, hajh! a esatatereken még mindig ömlik a vér. Most is, hogy e sorokat írom, olasz földön bömböl az ágyú: Amerika el akarja nyelni Európát, Újvilág az Óvilágot; amott keleten meg Kelet akarja letaposni Nyugatot.

Szent fiad megtört testéért, Ő kiontott szent véréért, Atyánk! könyörülj meg rajtunk, jót hozzon augusztus reánk, e világra, Úristen!

Egy agg skót lelkes Debrecenben

(3-ik folytatás.)

Bizonyal elolvasta kiki, amit újságom legutóbbi számában az északi sark szörnyű hidegében esontta fagyott hajósokról írtam. Emberi arcuk-alakjuk megvolt, de nem volt bennük élet. Így volt ez, — írja az apostol Jel. könyve 3: 14—22. — a laodiceabeliekkel is: azokban volt ugyan testi élet: jártak-keltek, dolgoztak, beszéltek, imádkoztak, szent tanításokat is hallgattak,

templomban megjelentek, egyházi előljáróik előtt felkeltek... és mégse volt bennük „élet“. Keresztyéni élet, keresztyén lélek. Látszatkeresztyének voltak csak!

Isten őrizzen bennünket, mindenkit attól, hogy hasonlatosak legyünk e részben a laodiceabeliekhez. Isten — a mindentudó Isten, a szívet vizsgálja, a szívek mozdulását tartja számon. Minden szavunkról, tettünkéről tudja, hogy szí-

Ez az arckép a júliusi számban közölt Emlékezéshez tartozik. Júliusi számunkból térszúke miatt kimaradt.

Özv. nemes Polgár Béláné hívvári Meszéná Stefánia bárónő † 1943. május 24-én, Törökszentmiklóson.

vünkből szakadt-e, s amelyik szavunk-cselekedetünk nem, az úgy hull ki haszontalanul még az imádságunkból is, mint polyva a gép rostájából, s a cselekedetünk jutalomtalanul vész el.

Boldognak mondalak én drága református népem! Ki szíved szerint imádkozol, lelked teljességéből énekel, hűséggel hallgatsz s még otthon is elmondogatod a Szentleket, s jól tudod, hogy azt meg is kell tartani. A sok szertartást nem szereted. „Lélekben és igazságban!” — ez jelszavad. Nem vagy látszat-keresztény! S minden tettetnek szívedben a gyökere.

Egy katona levele van előttem az orosz harc-térről, — így hangzik egy rész belőle:

„Innen nézve úgy látom, kevés az, ha Isten nevét csak emlegetjük. Hinni és százszor is hinni kell Őbenne... „Lám, a gyenge kisgyerek anyja szoknyájába kapaszkodik, mert úgy érzi, a nélkül nincs meg a kellő egyensúlya. Az ember alázatos gyermekként fogja meg Isten kezét hitével. Akkor nem esik el az élet sok-sok kísértései, próbáltatásai között.”

Leírja aztán az a jó katona, hogy egy orosz falusi házban, hol beteg, sebesült katonák is feküdtek, az volt a kórház, nem tarthattak pünkösd-i istentiszteletet, de künn a ház előtt egy almafa alatt, hol egy láda leterítve pokróccal volt az úrasztala, felhangzott a „Jövel Szentlélek Úristen”. Szerencsétlen orosz parasztnép ott állott közelükben — így írja a magyar katona — „szégyenlősen sütötték le szemüket, őbennük, az ő lelkükben már elmosódott az Isten képe. Ők már cívesztették az Istent. Szentlélek Úristen? — mit tudják ők, ki az, mi az? Édes Vigasztaló és kegyes Megoltalmazó? „Úgy szerettem volna nekik megmondani — írja a magyar honvéd — ne féljete, a Megváltó értetek is meghalt. Tegyétek alkalmassá szíveteket a „vetésre”, hogy arathassatok, jó gyümölcsöket teremvén.”

*

Sokan lehetnek a világon a szerencsétlen oroszokhoz meg a laodiceabeliekhez hasonló! Vagy

istennélküliek vagy álkeresztények, látszatkeresztények.

Boldogoknak mondom azokat, akik nem ilyenek. Hanem: hitők van, szeretet van szívökben s ezt igaz vallásos életükkel, cselekedeteikkel is bizonyítják.

Ím erre tanított bennünket, kik őt hallgattuk híven, ezelőtt több mint félszáz esztendővel — a debreceni öreg Kollégium egyik tantermében — Somerville, a nagytiszességű agg skót prédikátor. Áldja meg az Isten még a poraiban is. Az ő nyomán írtam meg én is mindezeket, tanulságul.

Nevezetességek Kisújszállásról

1. A templom fütése.

Próbálgattam valamikor én is megcsinálni (de akkor még nem igen volt olyan olesó a pénz vagy tán tekintet működésünk iránt?) megcsinálni — mondom — a templomfütést, hogy az őszi-téli hideg ne verjen ki bennünket a templomból. Akkor nekem nem sikerült! Most azonban lelkészeink lelkes biztatására összegyűlt hamarosan a szükségelt nagyobb összeg erre a szent célra. Sohse felejtsem el annak a bölcs kun embernek akkori mondását: Tiszteletes úr, nem szénnel-fával kell fűteni a templomot, hanem... hittel... Minden elismeréssel köszönöm meg én is itt a „Szeretet”-ben lelkészeinknek és a nagyközönségnek azt a 17.000 vagy mennyi pengőt, amely összeg elég lesz a fűtőszervezet beépítésére, de még egy pár évig fűtőanyagra is. Egyesek és intézmények (így pl. elsőrenden a Nőegyesület!) siettek felajánlani nagyobb és kisebb összegeket. Köszönet az ezer pengőért, de minden fillérért is! A templom fűtéséért mindenkinek, a legutolsó szegénynek is legyen meleg szobája majd a télen! Isten jóvoltából!

Az a 17.000 P nem olyan ám, mint mikor a piacok közepén égették volt el a Kossuth-bankókat garmadaszámra, osztrák parancsszóra, az a sokezer pengő, melyet a templomfűtésbe fektet ez a gyülekezet, nem ég el, haszon nélkül, mint a Kossuth-bankó, soha örökké! Sem nem olyan dolog ez, mint mikor Rómában pápaválasztás után elégetik a szavazó-cédulákat s a füst felszáll a pápai palota egyik kéményéből, a nép pedig látván a füstöt, kiált: Habemus Pápám! — van már pápánk! — hanem: olyan legyen majd a templomunk kéményéből felszálló füstgomoly, mint sokezer hívek szívéből felszakadó hála és dicséret. Istenhez felszálló ének és imádság, mint régi szép énekünk szerint — a „jóillat füstölgése”.

2. A mi Horthy gimnáziumunk.

Írtam már arról régebben sokat, hogy ez a kun város minden időben sokat áldozott... az iskolákra. 200 esztendőnél régebb például a gimnáziuma. Világos-kék fedelű formás füzet van előttem, — szép külalakjánál még szebb tartalmával. Gimnáziumunk 1942—43. tanévi Értesítője ez. Elmerengek, elálmléklodom nagy iskolánk dicsőséges multján, történetén. 1717-ben vetették meg alapját Kisújszállás újonnan települő lakosai, 225 esztendővel e tanév előtt! Mennyi nemes küzdelem, lelkiismeretes tudományos munkát jelent ez a két és egynegyed századév. És mennyi áldozatát jelenti e gyülekezet népének, mely belátta józan, okos értelemmel, hogy mint világító torony, ontja e népre világosságát ezen mi nagyszerű intézetünk. Musnai Mózesről, az első „tanártól” — Janó Istvánig, a mostani igazgatóig, s a mostani tanárokig milyen hosszú sora a tudós tanítóknak, igazgatóknak igyekezett virágoztatni,

Özv. Méray Istvánné,
a szociális gondozás vezetője.

hirre-névre érdemessé tenni, s tette is ez iskolát!

Felnyitom az Értesítőt, s olvasom újra meg újra dr. Tóth Kálmán tanár ünnepi beszédét, amelyet a Hősök szobránál tartott május hó egyik legutolsó napján. Mint igazi tanár, a gyermekekre gondol: „az Úristen leggyönyörűbb csodája a gyermek“, akit hogy ápolhasson, nevelhessen, taníttasson az édesanya, édesapja, elvonják még tán szájuktól is a kenyeret. Hajh, milyen öröm, a mennyégig érő, ha a gyermek virul! s jaj! ha meghervad! (A későbbiekben ezúttal is írok egy halott diákról.) S itt a hősökhöz, az életet áldozóhoz szállott az ifjú tudós tanár emlékbeszédének hatása alatt lelkünk gondolata, most, amikor „friss honvédsírok vannak a Don partján s porló magyar hősök porát hordja a szél messze orosz földön“, most, amikor az óriási háború, amelyet még nem látott a világ, sepi végig a földgolyót, most, amikor repülőgépek ezreiből hull alá a halál, nemesak a front katonáira, de a városok, falvak békés lakosaira is. S csapzott hajával, véres homlokával áll a viharban... a magyar! És mint ez emlékbeszéden, ilyen hazafias magyar szellem vonul végig az iskolának, e mi büszkeségünknek mindenkori, közelebről egész elmúlt tanévi életén is, amint ezt az Értesítő feltünteteti első lapjától mind az 56 oldalig.

Az utolsó oldalakon a testgondozás ügye is helyet nyert a füzetben. Külön dicsőségünk: a Diákotthon ügye, amelyet Karácson Béla, volt kiváló tanárunk, most internátusi igazgató emelt magas fokra. (Áldja is meg nemes buzgalmaért, önzetlen fáradozásáért az áldó Isten és tartsa meg romlatlan egészségben, munkaerőben sokáig az intézet élén, annak javára!) A jelentkezők nagynagy számát be se fogadhatja már a mintaszerű gonddal vezetett intézmény, ha csak a világ sorának békességre fordulása lehetővé nem teszi a szép intézeti helyiség kívánatos továbbépítését.

3. A polgári leányiskola, elemi iskolák, kisdédóvodák.

Tíz kisleány tanítgatásával kezdtem meg valamikor a folyó század elején a polg. iskolai oktatást s íme, ma már százszámra jelentkeznek a felvételt kérő leánykák. Maholnap párhuzamos osztályokat kell felállítani e felsőbb leányiskolánkban, mert különben nem tudja befogadni az egyébként pedig hatalmas épület a növendékek

Porteleky Margit.

tömegét. A lefolyt tanévi Értesítő még nincs éppen kezeim között, ezért adatokat e nevezetes intézményünkről egyelőre még nem közölhetek, csak azt jelzem, hogy most már azok is belátják, akik annakidején elleneztek ez áldott intézmény létesítését, hogy leánygyermekjeink tanítása, nevelése tekintetében milyen nagyfontosságú feladatot teljesít, s városunknak egyik büszkesége ez iskola.

Az elemi iskolák épületei főterünkön valóságos paloták, 1000-nél több kis kun fiú és leány, 24 tanító és tanítónő vezetése alatt tanul azokban hasznos ismereteket, kétszer-kettőt meg Á B abot. Ott tanulják meg Isten dolgait, hazánk történetét, s mindent, *mindent*, ami az életre kell. Itt említem meg, hogy Kisújszállás volt egyik legelső, ha nem éppen a legelső hazánkban, amely régen eltörölte az elemi iskolai tandíjat, ingyenessé tevén a tanítást. Az országos törvény, Apponyi gr. akkori miniszter javallatára még csak Kisújszállás után rendelte ezt el.

Van aztán — persze — ismétlő iskolánk, felsőbb elemi iskolai tagozattal (7. és 8. osztály!), amelyben meg gyakorlati ismereteket szerezhetnek a növendékek (földművelés, kertészet stb.), itt folytatván az alsóbb elemi iskolai tanulást tovább. Nagykiterjedésű városi kert közepén található ez iskolánk.

Kisdédóvoda is működik, nem is egy.

*

Dicsérettel kell kiemelnem, hogy ha nem is egészen úgy van, mint Amerikában láttam, hol az összes növendékek ebédet, sőt könyvet, tanzsereket, mindennapi fürdőt s tanulóruhácskát is kapnak az egész tanévben, itt nálunk egész télen át százával kapnak ebédet a rászoruló szegény iskolások. Kaptak a múlt tanév folyamán is.

A Szeretet szerkesztősége és kiadóhivatala:
Kisújszállás, Széchenyi-utca 23.
Csekk számla: 23.002.

Szeretettel kérem a szíves anyagi támogatást!

4. Szociális intézmények.

Az iskolákról írottak utolsó mondatától most már itt megyek át a szociális intézményekről való részletesebb emlékezésre. Socius latin szó, magyarul: társat, testvért jelent. Szociális tehát jelent: testvériest, testvéri szeretetből fakadót. Aggmenház, Árvaház. Szülőotthon (Stefánia Egyet gyönyörű háza), Egészségház. (Nekünk emitt a Nyár-utcán, — Kunhegyes meg most épített palotát — Egészségházat a Fő-utcáján!) — aztán a népesebb szegény családok számára épült új családi házaeskák egész sora. Napközi Otthon, hol a munkára menő anya kisgyermekét elhelyezi. Van temérdek egyesület, kivált nőegyletek, amelyeknek vezetői elsőrenden, mint ama bibliai jótét-asszonyok, szegények, elhagyottak nyomorúságát enyhíteni, könnyeiket felszárogatni igyekeznek. Ezeknek nevét, tetteik, áldozatos életük emlékezetét örökíteni szándékozom rendben a „Szeretet“ lapjain, arcképüket is ércebeöntvén.

Így pl. ezúttal az állami hivatalos szociális gondozás itteni képviselőjéről, özv. Méray Istvánné úrnőről írok, aki az első világháborúban elvesztvén hős férjét, most minden buzgóságát, munkáját, életét a szociális ügyeknek szenteli. Nemcsak itt a mi városunkban, de a környéken is fáradhatatlanul dolgozik a szegények, elhagyottak, árvák érdekében. Áldozatos munkáját, mely előttünk megy végbe, ismerjük. Hálánk, becsülésünk jeléül arcképét a „Szeretet“-ben is íme közreadom.

5. Kisújszállásiak Győr városában.

Ott lakik a nagy dunamenti városban egykori jó tanítónk fia: Balázs József nyug. táblabíró is, és ugyanott ünnepelték nemrégiben egykori kedves egyházi pénztárnokunknak, boldogemlékű Tóth Gy. Lajosnak fiát, Tóth Gy. Istvánt, aki immár az ottani állami autó- és gépgyár igazgatója. A szülőföld üdvözlését küldjük jubileuma alkalmából (20 éve működik már mint mérnök ott, s mostantól fogva mint igazgató). Isten áldása kísérje felfelé ívelő szép pályáján! Mindakét „mi fiunkat“ áldja meg az Isten!

*

Városunk nevezetességéhez tartozik még a kis énekművésznő: Porteleky Margit is, aki hazánk különböző nagy városaiban lépett már fel, kívánatra vagy felsőbb rendelkezésre nagy sikerrel, sőt a rádióban is hallottuk művészi szólóéneklését. Városunk szülötte ő, egykori nagyemlékű orgonista kántorunk, id. Porteleky László unokája, s a most is miniszteriumban működő dr. Porteleky László min. tanácsos leánya. Iskoláit, kereskedelmi akadémiát s tanítónőképzőt is kitüntetéssel végezte, de nagy zenei tehetsége s kiváló hangja művésznővé kvalifikálják. Kisebb lánykorában itthon sokszor bizony nem méltattuk figyelemre énekképességét, ma már az Operaház nagy színpadán énekel s közben tanul folyton, képezi magát, szülőinek, szeretteinek boldogságára s nekünk — szülővárosának — dicsőségünkre. Koronázza siker nemes művészi igyekezetét!

A nagyreményű ifjú hölgy arcképét emlékeztül örömmel adjuk közre a „Szeretet“-ben. Legyen ez üdvözlésünk a szülőváros részéről s szálljon így is áldáskívánatunk a képben ábrázolt-hoz s boldog szülőihez, testvéreihez!

Sylvester Irodalmi és Nyomdai Intézet Rt., Bpest.

Fel. vezető: Schlitt Henrik

Nyulasi Lajos kedves diákunk halála

A gimnáziumunkról írott cikkemben kifejtettem, mennyi áldozattal nevelik, tanítatják gyermeküket a szülők s milyen öröm, ha látják haladását, de milyen gyász, ha „elhervad“.

Nyulasi Lajos és László Erzsébet jó szülők is ezer gonddal nevelték, tanították gyermekeiket s íme most éppen, mikor ezüstmenyegzőjük megünnepléséhez készültek boldogan (július 11.), négy gyermekük (László, Sándor, Lajos és Klárka) közül egy „elhervadt“. „Ballagtak“ már a diákok, s az érettségi vizsga elmúlt, szép magyaros ruhájukban, rojtos nyakkendőjükkel fényképezőgép elé álltak a „fiúk“ s íme... kondult a harang, a gimnázium ormán meglobogott a gyászzászló, szegény Nyulasi Lajos diák koporsóba hanyatlott. A jó fiú, a szerető szívű gyermek és testvér. Gyászjelentéssé változott az érettségi bizonyítvány; temetésre az ezüstmenyegzői ünnepély, gyászra az öröm, a remény. De örökéletre, örök boldogságra a múló földi élet s a földi boldogság. Legyen áldott kedves diákunk a sírjában s az örökkévalóságban!

Szülőit, testvéreit (a fiútestvéreket s Klárkát, a „kis testvért“), pályatársait (kik ott voltak betegágyánál is!), rokonokat s a többi szomorkodókat is, Isten kegyelme vigasztalja!

Irgalmas Isten, ne vedd el a még most gyermekeikben boldog szülők drága örömét!

KérjeteK — és megadatik

Az imént kaptam 40 P adományt egyik testvéregyházról. (A makói egyház meg egészen a maga költségén tartja fenn gyülekezeti lapját!) Magasrangú úr, közjogi méltóság, Budapestről 60 P-t küldött előfizetésül 20 szegénysorsú család számára. Ugyanonnán egy katonatiszt 50 P-t. Egy helybeli jómódú gazda, valahányszor találkozik velem, előveszi a zsebéből a 10 P-s bankót... a Szeretetre s örömmel adja át. Tavaly két vidéki földbirtokos úr 100 és 50 P-t ajánlott a „Szeretet“-re. Most meg egy kunhegyesi jóemberem, aki négy évtized óta se felejtett el, maga címezgeti a hozzáküldött 100 példány „Szeretet“-et, s szétküldi lakostársainak, az ottani nemesszívű lelkésztársak segítségével: hátha segítséget nyújtana onnan is valaki?